

Andrzej Kędziora

ZDIGITALIZOWANY ZASÓB ARCHIWALNY

Początki digitalizacji w zamojskim Archiwum przypadają na rok 2003. Zakupiono wówczas cyfrowy aparat fotograficzny marki „Sony” o dobrej podówczas rozdzielczości 3,2 mln pixeli. Eksperymentalnie zdigitalizowany został zbiór plakatów i afiszów. Zależało nam, aby mogły być dostępne dla użytkowników za pośrednictwem komputera, bez konieczności udostępniania ich w oryginale, z uwagi na zły stan większości tych archiwaliów.

W bardzo krótkim czasie, „akcyjnie” w ciągu kilku dni, powstało prawie półtora tysiąca plików jpg w rozmiarach 1,5 - 3 MB. Obok zestawu wg ciągu numerów inwentarzowych, przygotowano drugi – w układzie tematycznym, pozwalającym o wiele łatwiej dotrzeć do potrzebnego dokumentu. Fotografie są dobrej rozdzielczości, dają dużą możliwość powiększania. Gorzej z przydatnością do celów edytorskich, ponieważ wiele do życzenia pozostawia ich estetyka (brak było czasu na prostowanie zagięć, wygładzanie, podklejanie i.t.p.). Dopiero później, stopniowo podjęto drobne zabiegi konserwacyjne i w najbliższym czasie najciekawsze grupy tematyczne poddane zostaną ponownej digitalizacji. Te w dużym formacie zostaną zeskanowane w OPGK w Lublinie, które dysponuje profesjonalnym skanerem wielkoformatowym (A0).

W 2004 r. powstały fotografie cyfrowe „Planu Ordynacji Zamojskiej” z 1906 r. (26 plików odpowiadających poszczególnym sekcjom planu). Aparat fotograficzny wykorzystywano też na doraźne potrzeby do reprodukcji pojedynczych dokumentów aktowych oraz ilustracji. W szczególnych sytuacjach koleżeńską pomocą służyło nam dysponujące dobrej klasy skanerem Muzeum Zamojskie, z zawsze życzliwym do pomocy p. Henrykiem Szkutnikiem.

Latem 2005 r. zakupiliśmy podobnej klasy skaner (EPSON, 4800) i rozpoczęliśmy stopniową digitalizację na większą już skalę, ukierunkowując ją na najciekawszy zasób archiwalny. Do połowy 2006 r. wykonaliśmy 2598 plików, zarówno dokumentów rękopiśmiennych, jak i fotografii, planów itp. Do digitalizacji używamy tak skanera, jak i aparatu fotograficznego (nowy „cyfrak” rozdzielczości 7,2 Mpx).

Preferowany wytycznymi NDAP skaning w codzienności archiwalnej przegrywa częstokroć z fotografią. Starsze, bo już przedwojenne akta rzadko mieszczą się w skanerze A4. Małe archiwum nie stać na wielokrotnie droższy analogicznej rozdzielczości skaner A3. Można komputerowo scalać dwa skany tej samej strony, ale raczej jednostkowo, wykonanie tego dla kolejnych kilkudziesięciu stron staje się czynnością niepraktycznie czasochłonną. Pozostaje alternatywa: aparat cyfrowy lub oczekiwanie na pojawienie się – w bliskiej, lecz nieokreślonej jeszcze przyszłości – odpowiednio taniego skanera, w dodatku bezstykowego, eliminującego iry-

tujące naświetlenia w „kątach” grubych ksiąg i poszytów. Za fotografią w przypadku cenniejszych dokumentów przemawia zresztą też mniej intensywne, więc i mniej groźne naświetlanie w trakcie kopiowania.

Zdigitalizowane dokumenty posiadają cyfrowy zapis równoległy w formacie JPG i TIFF. Zgodnie z Instrukcją NDAP przygotowano dwa komplety kopii wzorcowych oraz kopię użytkową. Tylko część z nich – wspomniane na wstępie afisze i plakaty oraz niektóre XX-wieczne dokumenty tekstowe z wykazami nazwisk, tabelami itp. zarchiwizowano wyłącznie w formacie JPG. Zalecane instrukcją TIFFy powodują uciążliwe przeładowanie pamięci dysków i płyt, wręcz uniemożliwiając jakąkolwiek operację przy parametrach przeciętnego archiwalnego komputera. Dla większości akt, które digitalizujemy nie ma potrzeby przygotowywania plików tak dużych rozmiarów.

Na dzień 1 VI 2006 r. posiadaliśmy 32 zdigitalizowane tematy. Duży udział w ich realizacji miał stażysta, obecnie pracownik Archiwum Jakub Żygawski, który dokonywał skanowania wytypowanych archiwaliów, obróbki i systematyzacji obrazów.

Swoistym wyzwaniem stał się udział w programie EURIDICE (zob. Wiadomości archiwalne), będący pretekstem do okazijnego uzupełnienia w krótkim czasie naszej propozycji o inne ciekawsze archiwalia, którymi dysponujemy. Ten program niejako przyśpieszył wyselekcjonowanie ciekawszych dokumentów i wykrywanie pewnych ram dla tej nowej dziedziny naszej działalności archiwalnej.

Zdigitalizowane zasoby będą udostępniane już tylko w tej postaci. Nasze dalsze plany uwzględniają stopniową, systematyczną digitalizację kolejnych interesujących dokumentów.

Z dniem 10 lipca powstał aneks do cennika archiwalnego, uwzględniającego korzystanie z tej bardzo skromnej na razie oferty.

WYKAZ ZDIGITALIZOWANEGO ZASOBU ARCHIWALNEGO

W zestawieniu nie ujęto obrazów pojedynczych stron dokumentów oraz sukcesywnie skanowanych i ewidencjonowanych fotografii.

Nr	Temat	Przechowywanie	Ilość
I/A	Zbiór afiszów, ogłoszeń, druków ulotnych 1913-2000 - wg ciągu numerów inwentarzowych.	Zesp. nr 215.	1431 f (3171) (1055)
I/B	Zbiór afiszów, ogłoszeń, druków ulotnych 1913-2000 - w układzie tematycznym.	Zesp. nr 215.	j.w.
II/A	Plan zbiorowy Dóbr Ordynacji Zamojskiej położonej w guberni Lubelskiej... z 1906 r. - 23 sekcje.	Zesp. nr 434 - Hipoteka Ordynacji Zamojskiej i dóbr wydzielonych z Ordynacji 1802-1949.	26 f (32)

II/B	Plan zbiorowy dóbr Ordynacji Zamoy-skiej położonej w guberni Lubelskiej... z 1906 r. - 23 sekcje, każda dzielona na połowę.	Zesp. nr 434 - Hipoteka Or-dynacji Zamojskiej i dóbr wy-dzielonych z Ordynacji 1802-1949.	49 f (167)
III	Nuty na Floterwers zawierające w sobie skład rozmaitych Muzycznych Sztuk przyjemnych oraz zbiór różnych cieka-wych kawałeczków przez Józefa Smo-leńskiego majora 2 pułku strzelców własną ręką napisanych w Twierdzy Za-mościu dnia 1 maja 1824 roku - 32 za-pisane strony.	Zesp. nr 1044.	34 s 3 f (360)
IV	Wykaz dzieci zabranych z obozu wy-siedlonych w Zwierzyńcu w lipcu i sierpniu 1943 r.	Zesp. nr 17 - Akta RGO Pol-ski Komitet Opiekuńczy w Za-mościu 1940-1944, sygn. 103, s. 1-64	64 s (67)
V	Księga ewidencyjna dzieci Domu Dziecka w Zamościu ul. Kościuszki 5 1946-1963, poz. 1-1009.	Księga w posiadaniu PDD w Zamościu ul. Źródłana 1.	401 s (79)
VI	Ćwiczenia oficerów rezerwy 2-go PSK Hrubieszów, 1929 r. - 63 fotografie.	Zesp. nr 576 - Spuścizna ar-chitekta Tadeusza Zaremby 1924-1959	63 s (188)
VII	Listy dr Zygmunta Klukowskiego bib-liofila, regionalisty, lekarza do Zofii i Mariana Sochańskich z lat 1940-1949 - 6 listów.	Zesp. nr 193 - Akta Zofii Sochańskiej.	16 s (51)
VIII	Informacja Służby Bezpieczeństwa do-tycząca komentarzy w środowiskach wojew. zamojskiego po wyborze papie-ża Jana Pawła II dn. 16 X 1978 r. - do-kumenty z 17, 18 i 23 X 1978 r.	Zesp. nr 335 - Urząd Woje-wódzki w Zamościu Wydział Spraw Wyznań, sygn. 21, s. 106-115.	10 s (28)
IX	Peregrynacja kopii obrazu Matki Bos-kiej Częstochowskiej w 1971 r. na tere-nie powiatu biłgorajskiego - 85 fotogra-fii wykonanych przez Służbę Bezpie-czeństwa.	Zesp. nr 335 - Urząd Woje-wódzki w Zamościu Wydział Spraw Wyznań,teczki parafii w Biłgoraju, Goraju, Lucho-wie, Łukowej, Majdanie Sta-rym, Obszy, Potoku, Soli i Tar-nogrodzie.	85 s (55)
X	Wykazy wysiedlonych z Wielkopolski i Pomorza na terenie gminy Zwierzyniec w 1940 r. - 29, 106 i 485 nazwisk.	Zesp. nr 72 - Zarząd Gminy Zwierzyniec, sygn. 204, s. 20-40.	21f 1 s (112)
XI	List z kancelarii króla Jana Kazimierza wydany we Lwowie 16 maja 1663 r. w sprawie zwolnienia z pańszczyzny mieszkańców wsi Łuszków w zamian za służbę wybraniecką.	Zesp. nr 1053 - Hipoteka w Hrubieszowie. Dobra Dubienka nr hip. 85, zesp. nie opracowany.	10 s (92)

XII	Wykaz wyposażenia mieszkania w Zamościu Eliasza i Estery Luxemburgów, rodziców Róży Luksemburg sporządzonej 16/28 III 1871 r.	Zesp. nr 111 - Akta Franciszka Strzyżowskiego notariusza w Szczebrzeszynie 1864-1874, sygn. 13, rep. 95.	8 s (43)
XIII	Akt intercyzy małżeńskiej Icchoka Lejb Peretza z Zamościa i Sury Lichtenfeld z Opatowa zawarty w Szczebrzeszynie 18/30 VIII 1871 r., podpisany przez wybitnego pisarza żydowskiego I. L. Percera.	Zesp. nr 111 - Akta Franciszka Strzyżowskiego notariusza w Szczebrzeszynie 1864-1874, sygn. 13, rep. 265.	3 s (15)
XIV	Akt małżeństwa Mendela Pinkwasa Zingera i Szawy Zylberman, rodziców Isaaca B. Singera laureata literackiej Nagrody Nobla w 1978 r.	Zesp. nr 767 - Akta Stanu Cywilnego Okręgu Bożniczego w Biłgoraju 1889 r., wol. 14, s. 153.	1 s (15)
XV	Odpis świadectwa urodzenia i chrztu Bolesława Leśmiana ur. 10/22 I 1877 r. wydany przez parafię Rzymskokatolicką w Warszawie 28 I 1918 r. + Dokument ślubu Bolesława Leśmiana z Zofią Chylińską zawartego 29 VI 1905 r. w Paryżu z adnotacją dotyczącą córki Marii Luizy Emmy Lesman ur. 11 VIII 1905 r. w Concarneau.	Zesp. nr 95 - Sąd Okręgowy w Zamościu, Akta osobowe, sygn. 611, Akta Bolesława Lesmana notariusza w Zamościu, s. 630, 635.	3 s (14)
XVI	Wykaz stanu służby Bolesława Stanisława Lesmana założony w Zamościu 23 VI 1926 z wpisami odręcznymi B. Lesmiana dot. Jego danych osobowych.	Zesp. nr 95 - Sąd Okręgowy w Zamościu, Akta osobowe, sygn. 611, Akta Bolesława Lesmana notariusza w Zamościu, s. 657-663.	7 s (24)
XVII	Księgi aktów notariusza Bolesława Lesmana (karty z fragmentami aktów notarialnych i podpisami, karta z odciskiem lakowym pieczęci, okładka księgi notarialnej, widok grzbietów ksiąg notarialnych).	Zesp. nr 140 - Akta Bolesława Lesmana notariusza w Zamościu 1922-1935.	7 f (15)
XVIII	List Bolesława Leśmiana do Romualda Jaśkiewicza prezesa Sądu Okręgowego w Zamościu pisany w Hrubieszowie 21 V 1920 r. z prośbą o urlop i wzmianką planowanym na wrzesień wydaniu tomu poezji.	Zesp. nr 95 - Sąd Okręgowy w Zamościu, Akta osobowe, sygn. 611, Akta Bolesława Lesmana notariusza w Zamościu, s. 51-54.	4 s (30)
XIX	Bolesław Leśmian w Monte Carlo - dwie prośby o przedłużenie urlopu, dwa zwolnienia lekarskie oraz koperta.	Zesp. nr 95 - Sąd Okręgowy w Zamościu, Akta osobowe, sygn. 611, Akta Bolesława Lesmana notariusza w Zamościu, k. 175 i 178, 176 i 180 oraz 177.	7 s (19)

XX	Lesmianiana różne - okładka akt osobowych, pismo w sprawie objęcia notariatu w Zamościu, odpis notarialny dyplomu uniwersyteckiego, wizytówka.	Zesp. nr 95 - Sąd Okręgowy w Zamościu, Akta osobowe, sygn. 611, Akta Bolesława Lesmana notariusza w Zamościu, k. 113, 268 i 635.	6 sf (28)
XXI	Rodzina Leśmiana - wyciągi z księgi ludności w Warszawie dla obu córek, Lesmanowie w księdze ludności Domu Centralnego ul. Żeromskiego 3, m. 13, Maria Ludwika Lesmanówna świadekstwo dojrzałości z 26 V 1930.	Zesp. nr 95 - Sąd Okręgowy w Zamościu, Akta osobowe, sygn. 611, Akta Bolesława Lesmana notariusza w Zamościu, s. 651-654; Zesp. nr 25 - Akta Miasta Zamościa, Rejestr Mieszkańców Zamościa, t. 10, s. 17; Zesp. nr 550 - Państwowe Liceum i Gimnazjum im. M. Kopnickiej w Zamościu. sygn. 3, Martura 1929-33, s. 125-126.	10 s (22)
XXII	Listy żołnierskie z wojny rosyjsko-japońskiej - 7 listów z 1903-1905 r.	Zesp. nr 1170 - Akta osób i rodzin, sygn. 3, Akta Ignacego Baranieckiego.	19 s (14)
XXIII	Korespondencja więźnia Henryka Kormańskiego z Auschwitz z 1941 r. - listy, przekazy, telegram, fotografia.	Zesp. nr 1170 - Akta osób i rodzin, sygn. 9, Korespondencja więźnia Henryka Kormańskiego z Auschwitz z 1941 r.	49 s (120)
XXIV	Gryps i list z obozu w Ravensbruck z 1943 r. + wykaz więźniarek, które przeżyły operacje pseudomedyczne.	Zesp. nr 1170 - Akta osób i rodzin, sygn. 1, Gryps i list z Auschwitz; Zesp. nr 20 - Powiatowy Komitet Opieki Społecznej w Zamościu, sygn. 54, k. 37-38.	8 s (20)
XXV	Listy do Komitetu Redakcyjnego „Teki Zamojskiej” - 82 listy 30 autorów, m.in. Tadeusza Boya-Żeleńskiego, Kazimierza Wierzyńskiego oraz wielu wybitnych polskich ucznych, jak Z. Łempicki, J. Zachwatowicz, K. Lepszy H. Mościcki, S. Herbst, Ł. Kurdybacha, J. Krzyżanowski, S. Windakiewicz.	Zesp. nr 234 - Akta Komitetu Redakcyjnego „Teki Zamojskiej”, sygn. 1, zesp. nie opracowany.	125s (120)
XXVI	Inwentarz biblioteki Jana Dawida byłego profesora Gimnazjum w Szczebrzeszynie sporządzony w lipcu 1849 r.	Zesp. nr 109 - Akta Jana Kantego Kosteckiego notariusza w Szczebrzeszynie 1842-1851, vol. 13, rep. 165.	13 s (74)
XXVII	Wincenty Suchowierz zamojski fotograf - inwentarz majątku spisany 4 VIII i 27 IX 1917 r.	Zesp. nr 25 - Akta miasta Zamościa 1915-1939, sygn. 112, s. 17-47.	31 f (24)

XXVIII	Plany budynków kolegiackich - domu infułata, kapituły i domu wikariuszy (rzuty parterów i pięter) oraz plan sytuacyjny, sporządził Władysław Siennicki 3/15 XI 1866 r.	Zesp. nr 25 - Akta miasta Zamościa 1810-1915, sygn. 140, s. 12-15.	4 sf (27)
XXIX	Płk inż. Robert Nolte – plany posiadłości oraz dworu, kuchni, 2 oficyn, stajni, obory, 2 stodoł, lodowni, stróżówki z ok. 1870 r.	Zesp. nr 102 - Hipoteka m. Zamościa, sygn. 245, Księga hipoteczna nr 226, Zbiór dokumentów k. 23 i 24.	30 sf (18)
XXX	Marian Iwańczyów - drzeworyty, prace w technice mieszanej, rysunki kredką, tuszem i ołówkiem, miedzioryt.	Zesp. nr 1170 - Akta osób i rodzin, sygn. 8, Spuścizna Mariana Iwańczyowa (1906-1971) - prace.	23 sf (88)
XXXI	Plany i mapy Zamościa z lat 1912, 1915, 1922, 1929, 1935, 1938, 1946 (I), 1946 (II)	Zesp. nr 25 - Akta Miasta Zamościa 1821-1915, sygn. 316, s. 91 (1912); Akta Miasta Zamościa 1915-1939, sygn. 569, s. 82 (1915); sygn. 92, s. 72 (1929); sygn. 650 (1935); Akta Miasta Zamościa 1944-1950, sygn. 216 (1938); Zesp. nr 77 - PPRN w Zamościu 1950-1975, Wydział Budownictwa, sygn. 57 (1929); Zesp. nr 6 - Starostwo Powiatowe w Zamościu, Referat Budownictwa, sygn. 857, s. 15 (1946 I); Referat Przemysłowy, sygn. 629, s. 21 (1946 II).	8 s (52)
XXXII	Akty notarialne tomaszowskie: Zapis i odwołanie zapisu przez Jana Tuszyńskiego 20 tys. zł na potrzeby Wojska księstwa Warszawskiego z 12 VII 1811 i 29 VIII 1814 r. Przystąpienie obywateli powiatu tomaszowskiego do Konfederacji Generalnej Polski w lipcu 1812 r.	Zesp. nr. 118 - Akta Bazylego Moczarskiego notariusza w Tomaszowie Lubelskim, sygn. 1, akt nr 5, sygn. 2, akty nr 134-138, sygn. nr 4, akt nr 233.	20 s (83)

W rubryce „ilość” podano liczbę zeskanowanych (s) lub sfotografowanych (f) plików a w nawiasie ich łączna objętość w megabajtach formatu JPEG.